

PATENTNI SPIS BROJ 2740.

Alexander Luschenovsky, inženjer, Beč.

Klinasti mehanizam

Prijava od 29. juna 1923.

Važi od 1. novembra 1923.

Pravo prvenstva od 29. juna 1922. (Austrija).

Predmet ovoga pronalaska je mehanizam, čije se prenošenje kretanja odnosno prenošenje sile izvodi pomeranjem celishodno izrađenog i celis odno vodjenog klina u odgo varajućem izresku pokretanog elementa

Po ovom pronalasku postiže se to time, što se klin izradi tako da ima najmanje dve uporedne kose ravni i vodi se po dvema ili više uporednih ravni, koje prave sa kosim ravina ma klina, nagibni ugao kose ravni klina.

Na crtežu je predstavljen radi primera jedan raspored ovog mehanizma i to pokazuje sl. 1 uzdužni presek u izgledu spreda, sl. 2 izgled sa strane a sl. 3 i sl. 4 naročite oblike klina za naročite celji.

Prema sl. 1 i 2, sastoji se klin k u glavnom iz dva prosta klina, koji su prema poznatom dvostrukom klinu po visini i širini medjusobno izmaknuti, koji su medjusobno tako u vezi, da je kosa površina 1 jednog prostog klina uporedna sa kosom ravni 2 drugog klina a u drugu ruku obe osnovne površine 2 i 4 prave sa kosim površinama 1 i 2, ugao α nagnuća klina, a ipak su medju sobno uporedne. Stalna čaura 5 označuje vodilju za klin, koja ima sa obeju strana pode sne izreske 6 i 7, da se time površine 3 i 4 vode zajedno a u njima ima dosta prostora za slobodan prolaz kosih površina 1 i 2 klinova. Pokretni element koji je u crtežu predstavljen kao šuplji rukavac 8, i u koji može da se učvrsti sredstvo 10 sa pritisak ili za vuču pomoću više karika 9, ima izrezak 11, u kome klize obe kose površine 1 i 2 klino-

va, bez labavosti a vodilne površine 4 i 4 mogu slobodno da se pomeraju u tom izresku. Kod konstrukcije predstavljene na sl. 1 i sl. 2 klin će se koji je na njegovim površinama 3 i 4, uvek nasilno horizontalno vodjen, pri pomeranju u jednom pravcu u unutrašnjosti čaure 5 prema gore na pr proširiti, i za istu meru dole suziti, tako da se na njemu vodjen, pokretan element g , gura na više ili na niže. Pomeranje klina u pravcu paralelnih ravni 1 i 2 prenosi time u kretanje u uzdužnom pravcu elementa g , koje kretanje pravi sa pravcem kretanja klina ugao od 90 ili (u kol ko se to može izvesti) može da pravi proizvoljan ugao. Prema poznatim mehanizmima ima ovaj mehanizam ova preimućstva. I putevi i brzina klina k i pokretnog elementa g u svakom su položaju ravnomerno proporcionirani, pri čemu je konstantni ugao α klina, faktor proporcionalnosti. Ovaj mehanizam dozvoljava prenošenje snage u oba pravca kretanja. Pri upotrebi klinastog mehanizma za radni hod i za prazan hod (kao kod običnih presa) nastao bi ipak pri oblku po rečnog preseka klina, naslikanog na sl. 2, različit specifični površinski pritisak na obema kosim površinama 1 i 2 (pri podizanju i spuštaju g) a prema tome bilo bi različito trošenje obeju površina. Da se izbegne ta nezgoda, može klinu da se da odgovarajući udešen oblik poprečnih preseka kao što je naslikan na sl. 3 i 4, u dva oblika radi primera izvedena, usled čega postaje opet podjednak specifični površinski pritisak obeju površina 1 i 2. Prema

drugim mehanizmima odlikuje se ovaj pronalazak još i time, što zauzima znatno manji prostor i ima masivnu konstrukciju.

Prosta izrada, laka promjenljivost pojedinih, prostih sastavnih delova, kao i mogućnost dobrog mazanja, koje se može lako kontrolisati, i prosta raspodela ulja na ravnim površinama, sačinjavaju ostala znatna preimućstva. Za smanjivanje trenja može klin da se pomera u odgovarajućim kutijama, čime pored toga mrtav hod mehanizma se svodi na minimum.

Polje upotrebe ovog klinastog mehanizma je veliko i dolazi u obzir kod mašina alatki, kao kod presa, bušilica nožnica, hobelmašina i frezmašina. Zatim kao zamena ekscentra (kod pritiskača za valjke i kod sličnog), za spajanje menjačkog mehanizma pomoću trenja, kod promena u mehanizmu krme za razvodnike i t. d.

Promena prenosa može da se postigne odgovarajućim odabiranjem ugla α . Ako α treba da se izabere veće od ugla trenja, tako da se mehanizam ne zadržava sam, onda su predviđene kočnice odn. izresci u klinu k , da se samostalan hod u slučaju potrebe ukoči. Naposljetku može ovaj klin k svuda celishodno da se upotrebi umesto poznatog dvostrukog klina.

PATENTNI ZAHTEVI:

1. Klinasti mehanizam, naznačen time, što klin (g) ima najmanje dve međusobno uporedne površine (1 i 2) i najmanje dve međusobno uporedne vodiljne površine (3, 4), koje međusobno prave ugao (α) nagnuća klina.

2. Klinasti mehanizam po zahtevu 1, naznačen time, što su vodiljne površine (3, 4) klina vodjene nasilno u odgovarajućim izrescima neke čvrste čaure (5), a kose površine (1, 2) pomeraju pokretan element (g) koji može da se kreće u čauri.

3. Klinasti mehanizam po zahtevima 1 i 2, naznačen time, što pravac kretanja pokretanog elementa pravi proizvoljan ugao sa pravcem kretanja klina.

4. Klinasti mehanizam po zahtevima 1 i 2, naznačen time, što su pri ravnomernom prenosu snage u obim pravcima, obe kose površine podjednako široke, a pri upotrebi ovog mehanizma za radni hod i za prazan hod, kosa površina za radni hod je proširena, ili je predviđeno više kosih površina.

5. Klinasti mehanizam po zahtevima 1 i 2, naznačen time, što su za klin, koji se kreće samostalno, predviđene kočnice za njegovo slučajno kočenje.

Fig.1.

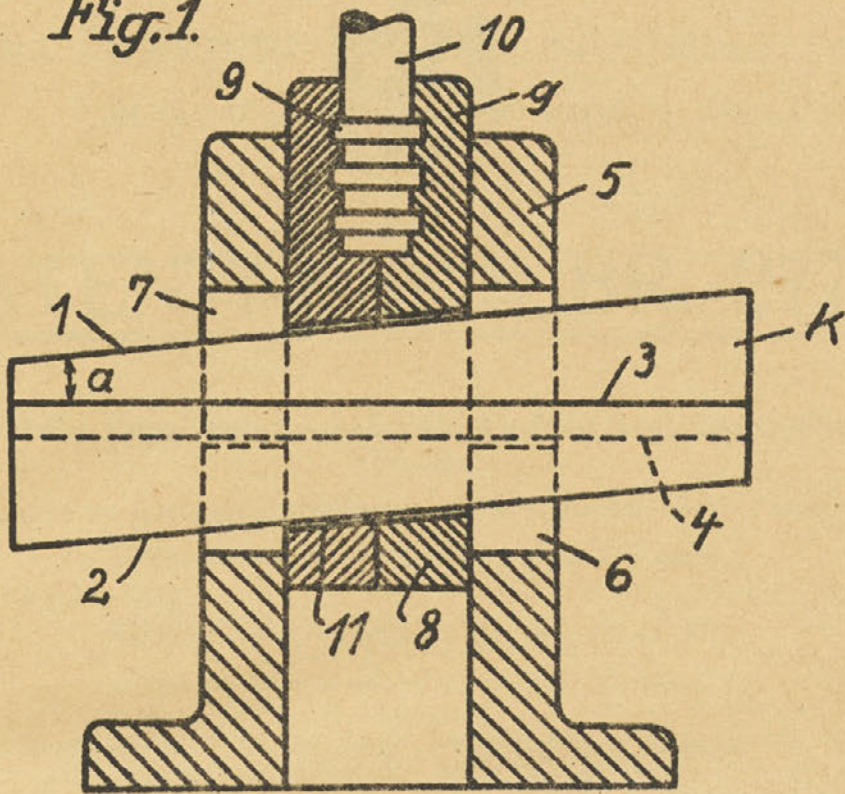

Fig.2.

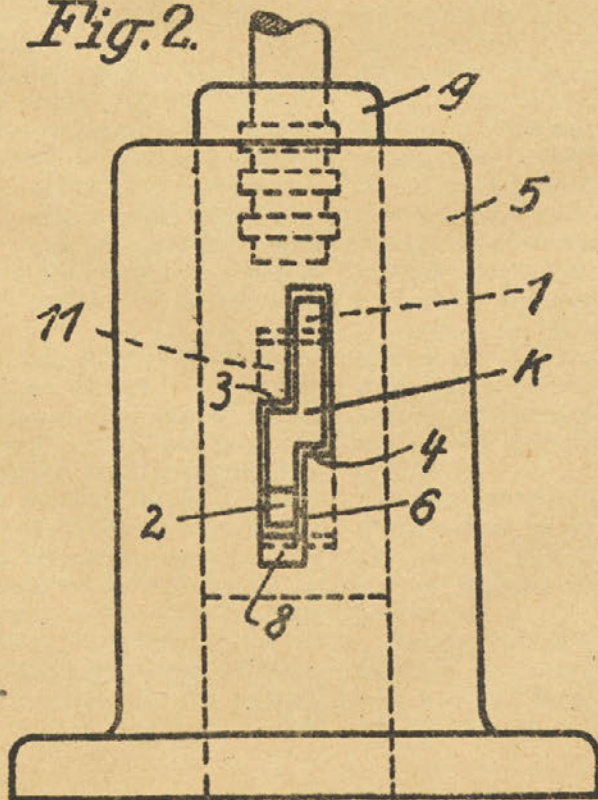

Fig.3.

Fig.4.

